

^{D E}
**DILEMMATE
EXERCITATIO,**

P E R M I S S V

**Amplissimi Collegii Philosophi-
ci in Academia Jenensi**

A D D I S P V T A N D V M

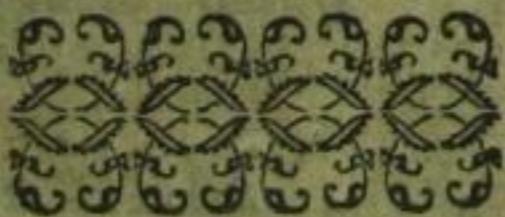
publicè proposita

**M. BARTOLD O
NIHVSIO,**

R E S P O N D E N T I S P A R T I B V S

Ad IIX. Eid. Januar. functuro

**MICHAELE SCHWANBERGERO,
BvCHO -- THANNENSI.**

J E N C A E a. LXXXIV. sc.

**TYPIS BEITHMANNIANIS,
ANNO CL IX C X I X.**

2017 *G*

Coll. diss. A
4, 50

GENEROSIS DOMINIS,
HENRICO CAROLO
&
CASPARO ADOLPHO,
FRATRIBUS GERMANIS,
*Magni illius GEORGII à THANNA, in Thonna
& Ketten, filius,*

Promotoribus æternūm suspiciendis,

Reverendo item & Clarissimo
Dn. M. CONRADO LIMPUR-
GIO, ecclesiæ Christi, quæ est Thannæ
Buchonum, Diacono dignissimo ac fidissimo,
favitori plurimùm observando,

Hoc, quicquid est, strenæ loco

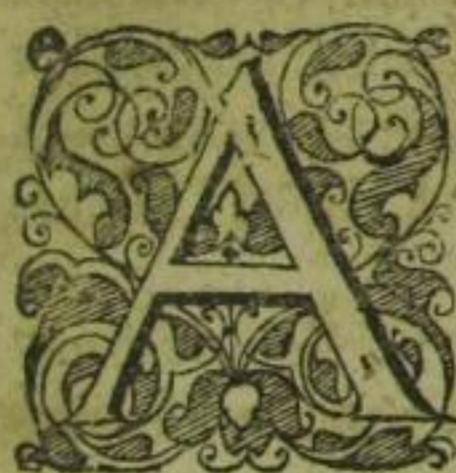
Donat, dicat, consecrat

Michaël Schwanberger.

Εις θεῶν.

THEISIS I.

Uream illam & nobilioribus ingeniiis dignissimam de dilemmate doctrinam, exemplis neque horridis prorsus aut in amoenis, neq; nullum, ut auguror, usum inventuris, illustratum imus. Si cui in republica litteraria, vel etiam vitâ communi, qualiscunque hæc opella emolumenti quid allatura censembitur, erit quod nobis gratulemur. Sin minus, honestum tamen conatum probaverimus, opinor, bonis omnibus.

II. Dilemma autem, sicuti notum est, conclusionem inferendam sibi sumit, &, nisi eam largiri velit adversarius, disjunctivâ utitur, hujusque membra sigillatim infringendo, utrinq; illum constringit, siye ad absurdum ducit. Unde quum natura dilemmatis perspiciatur, nemo non jam porrò animadvertis, si qua oratio in uno aut altero horum deficiat, pro dilemmate habendam eam non esse.

III. Disjunctivam equidem non adhibet, etiamsi utrinq; feriat, Demonax apud Lucianum, ubi ad Agathoclem peripateticum arroganter jactantem, se & solum & primum esse dialecticorum: Si solus es, inquit, qui primus esse potes? Si primus, qui solus? Quare neque dilemma hoc, nisi forsitan in liberiore vocis usu.

IV. Sic disjunctivâ utitur Eumenes, quum fratres compellans: Si me, inquit, ut rege usi fueritis, vobis tanquam fratrib. gratificabor; sin autem tanquam fratre, ero vobis ut rex. Sed nullum inde elicit consequens: sicuti neq; Epictetus

in pulc̄rissimā illa apud Stobæum parænesi: Hominem, quicum versaris, tribus modis considera, nempe ut vel præstantiorem vel inferiorem vel æqualem. Præstantiori quidem auscultare convenit, minorem modestè persuadere, æquali autem consentire. Et hoc modo in conversatione hominum nunquam in contentionem incides. Ad quem fermè modum & Plinius junior libr. xi. epist. xvii. Sive plus, inquit, sive minus, sive idem præstas, lauda vel inferiorem, vel superiorem, vel parem. Superiorem, quia nisi laudandus ille est, non potes ipse laudari. Inferiorem aut parem, quia pertinet ad tuam gloriam, quam maximum videri, quem præcedis vel exæquas.

V. Refer in hunc censum & M. Catonis istud apud Agellium lib. xi. cap. ii. Vita humana propè ut ferrum est. Ferrum, si exerceas, conteritur: si non exerceas, tamen rubigo interficit. Item homines exercendo vidēmus conteri: si nihil exerceas, inertia atq; torpedo plus detrimenti facit, quam exercitatio. Nec non ejusdem hoc ex Græco Musonii in iisdem noctibus Atticis lib. xvi. cap. i. Cogitate cum animis vestris, si quid vos per laborem rectè feceritis, labor iste citò à vobis recedet, benè factum à vobis, dum vivetis, non abscedet. Sed si qua pervoluptatem nequiter feceritis, voluptas citò abibit, nequiter factum illud apud vos semper manebit.

VI. Et quis ultrà jam dubiter, pertinere huc, quod à Cicero dictum: Eloquentiam si adulterit Philosophus, non adsperrabor; si non adulterit, non requiram. Cui simile illud sive Pyrrhonis, sive etiam, ut alibi visum Laertio, Thaletis: Sive vivam, sive moriar nihil interest. Quod quum ita quidam exciperet: Cur tu igitur non moreris? Quia nihil interest, inquit. Imò haud absurdè forsitan eodem quoque trahatur tum Varronis hoc: Vitium uxoris aut tollendum, aut ferendum; qui tollit vitium, uxorem commodiorem præstat; qui fert, sese meliorem facit. tum quod secundum Laertium Theophrastus, secundum Plutarchum in Symposium Simonides, venustè admodum ad quendam in convivio tacentem dixit: Si stultus es, sapienter facis: si verò sapiens, stultè.

VII. Extra

VII. Extra controversiam autem genuino dilemmate utitur Epictetus in enchiridio. Quum facis, inquit, aliquid, quod faciendum esse statuisti, nunquam recuses inter agendum conspicere, tametsi futurum est, ut vulgus de eo secus judicet. Nam si perperam facis, rem ipsam fuge. Si recte, quid eos vereris, qui non recte reprehendunt? In eundem propriodem sensum Plutarchus in libello de non vivendo in occulto: Ne queras latere. Si enim virtus tibi adest, noli esse inutilis: si vitium, noli negligere medicinam.

IX. In vita Antonini imp. lib. ix. præclarum illud: Qui mortem metuit, aut amissionē sensuum timet, aut diversum se asum. Quod si amittet sensum, nihil utiq; mali sentiet. Sin alium sensum adipiscetur, aliud erit animans, neq; amittet vitam. Unde certissimè, inquam, educitur, metuendam nemini probo mortem esse. Adeoq; recte etiam Diogenes & Epicurus, mortem non esse malam, colliebant in hunc modum: Aut mala nobis est præsens aut absens. Non præsens; tum n. ipsam non sentimus, utpote omni sensu exuti. Neque absens; quod enim in rerum natura non est, malum nemini est. Nec possum ego, quin argumentum hoc seriò quoque comprobem. Post mortem in morte nihil est, quod metuam mali, ait ille in Captivis Plauti. Molestiæ autem, si quæ inimicere nobis ex mortis sævitia creduntur, non tam à morte ipsa sunt, quam potius abiis, quæ morti quasi aditum sternentia, corpusculum nostrum asperiùs ac vehementius vexant, & vero mortis beneficio auferuntur penitus.

IX. Annia ab amicis monita, uti ad secundas transiret nuptias: Nequaquam, ait. Si enim similem priori maritum bonum invenero, timendum erit, ne amittam: sin malum, sponte mihi finem comodè vivendi, non sine stultitia, ipsam met imposuero. Dilemma equidem virtutem fœminæ spirans haud vulgarem. Ita, si non de re tam seria, acutè tamen Socrates, interrogatus, quid hospites suos ita tenui exceptisset cœna: Siboni sunt, ait, boni consulent; sin mali, plus satis jam ipsis est. Et L. Galba roganti usum penulæ: Si non pluet, non est tibi opus: si pluet, ipse utar.

X. Sed maximi porrò momenti exempla subjicere quid

A 3

vetat?

vetat? Sapienter mehercles Crœsus, utpote à suapte fortunā eruditus, quum à Cyro consuleretur de bello Tomyri reginæ Scytharum inferendo: Si, inquit, inmortalis tibi videris, Cyre, frustrà meam requiris sententiam. Sin te quoque meministi & hominem esse & aliis talibus præesse, illud cum primis disce, humanarum rerum circulum esse, qui rotatus, eosdem semper felices esse haud sinit. Ab Herodoto constat hoc memoriæ proditum.

XI. Imò quod plus quoque est, ingeniosis tempesti-
veque usurpatis dilemmatis ingens nonnunquam aversum
est malum & adserta salus non unius reipublicæ. Audi
Agellium libr. x v. cap. xxxi. Demetrius, inquit, Polior-
cetes, in obsidione insulæ Rhodi, ædes quasdam publicè
factas, quæ extra urbis muros cum parvo præsidio erant,
agredi & vastare, atque absumere igni parabat. In his
ædibus erat memoratissima illa imago Jalyssi, Protagonis
manu facta, illustris pictoris: cujus operis pulcritudinem
præstantiamque, irâ percitus, Rhodiis invidebat. Mit-
tunt Rhodii legatos ad Demetrium cum his verbis: Quæ,
malum, inquiunt, ratio est, ut tu imaginem istam velis
incendio ædium facto dispedrere? Nam si nos omnes su-
peraveris, & oppidum hoc totum ceperis, imagine quo-
que illâ integrâ & incolumi per victoriam potieris. Sin
verò nos vincere obsidendo nequieris, petimus confide-
res, turpené tibi sit, quia non potueris bello Rhodios vin-
cere, bellum cum Protagene mortuo gessisse. Hoc ubi
ex legatis audivit, oppugnatione desitâ, & imagini & civita-
ti pepert.

XII. Quum Lacedæmonii quoque copias in Theba-
nos educerent, variaque his ferrentur oracula, quorum
alia triumphum, alia cladem denunciabant, Epaminondas
illa ad dextram tribunalis poni jussit, hæc ad lævam. Quo
peracto surrexit dixitque: Si volueritis parere ducibus &
cum hoste configere, hæc sunt vobis oracula; monstratis
melioribus. Quod si prælium inire reformidatis, hæc
vobis

vobis reddita sunt; ostensis deteriora pollicentibus. Plutarchus in apophthegmatis. Mirè autem hoc pacto Epaminondas, quò magis conclusionem, quam intendebat, suppressit, eò promptius, ut à Thebanis concederetur, obtinuit.

XIII. Subtilitate hac non inferior ista Catonis Majoris. Hic bellum gerens cum iis, qui habitabant ad Baetinam, quum in discrimen adductus esset, magnâ manu ingruentibus hostibus, & Celtiberi quidem obserrent suppicias, si darentur talenta ducenta, Romani verò pacisci cum barbaris nollent, negavit ipse, quidquam heic metuendum incommodi: quippe si vincerent, satisfacturo eos Celtiberis non de suo, sed de boni hostium: Sin victi forent, jam neque, à quibus talenta repeterentur, futuros, neque qui repeterent. Adeoque pugnâ initâ fudit fugavitque hostes. Vide Plutarchum in ejus vita. Credo autem ab Alexandro argumentandi rationem istam edoctum Catonem. De quo Polyænus libr. IV. Alexander, inquit, ad Arbela postremam cum Dario committebat pugnam. Non exiguus Persarum numerus circuibant & Macedonum inmenta, sarcinas bajulantia, diripiebant. Parmenion hortabatur Alexandrum, ut jumentis opem ferret. Qui: Nequaquam, inquit, phalanx est dissolvenda, sed cum hostibus ipsis dimicandum. Nam si victi fuerimus, non indigebimus amplius jumentis. Sin evaserimus victores, non solum nostra, sed & quæ hostium sunt, obtinebimus.

XIV. Unum verò non sine magna injuriâ omittere videar. Taxiles (verba Plutarchi sunt in Alexandro) Indiæ obtinuisse portionem fertur, Ægypto non angustiorrem, pabulo autem latam, fœcundamque in primis fructibus, ac ipse sapiens fuisse, atque adeò, quum processisset salutatus Alexandrum, dixisse: Quid bellis inter nos & prælio opus est, Alexander, quum neque aquam nobis ademtum neque viatum necessarium veneris? pro quibus

folis

Solis necesse habent homines sani decertare. Reliquis opibus & facultatibus, quas vocant, si ego abundantior sum, in pertinaciam tibi libens: si inferior, non recuso accipere abs te grato animo beneficium. Delectatus eâ oratione Alexander, illumque complexus: Existimas tu, inquit, nostro hoc congresu amicitiaeque junctione certamen omne sublatum? Sed frustrâ es. Quippe contendam tecum ego & depugnabo beneficiis, ne me superes benignitate. Ac muneribus acceptis, datisque pluribus, denique mille talenta argenti signati ei propinavit. Penetrantissimam & plusquam humanam Taxilis vocem haud inmertitò Plutarchus in apophthegmati inculcat denuò: ubi & Dercyllidam Spartanum æternitati tradit, Pyrrho sic respondentem: Si Deus es, ne quaquam te metuimus; nihil enim in te delinquimus. Sin homo, nihilo nobis præstas. Quod ipsum & Stobæus in suas retulit eclogas.

XV. Quæ igitur veris dilemmatis adscribenda sunt, in hunc modum comparata esse oportet. Hoc tamen quum adfirmo, omnino simul moneo, pro numero membrorum, quibus disjunctiva constat, etiam trilemmata occurrere, si appellare ita quis velit, & tetralemmta, & sic deinceps; sed quæ, quo ad cetera, peculiare nihil habeant. Specimen Phavorinus suggerat, adolescentes à curiositate consulendi genethliacos dehortans interprete Agellio lib. XIV. cap. i. Aut, inquit, adversa eventura dicunt, aut prospera. Si dicunt prospera & fallunt, miser fies frustrâ exspectando. Si adversa dicunt & mentiuntur, miser fies frustrâ timendo. Si vera respondent, eaq; sunt non prospera, jam inde ex animo miser fies, antequam è fato fias. Si felicia promittunt, eaq; eventura sunt, tūm planè duo erunt incommoda: & exspectatio te spei suspensum fatigabit, & futurum gaudii frumentum spes tibi jam defloraverit. Nullo igitur pacto utendum est istiusmodi hominibus, res futuras præsagientibus.

XVI. Verum enim verò non tam acervum legitimorum dilemmatum conportare, quam eadem logicè resolvendi &, sicubi laborent in recessu, dilucidam expeditamque confutandi viam aperire, justum operæ pretium censi queat. Et sanè hoc ipso nihil magis quoque necessarium est, tūm præser-

tim,

tim, quum consequentia usq; adeò involvitur velo rhetorico,
ut, nisi à disputatore solertissimo, in clara luce vix unquam
locetur. Huic ergo nunc muneri industriam nostram impen-
damus.

XVII. Illud liquet, in syllogismo conditionali conse-
quens majoris non usquequaq; simplicem, sed & composi-
tam, atq; adeò disjunctivam interdum enunciationem esse.
Minor jam, disjunctivi istius consequentis membra vel de-
struat saltem, vel insuper prosyllogismis adnexis muniat. Si
prius, argumentationem quidem habebis purè unam: si po-
sterius, congeriem illam argumentationum plurium, quam
dilemma nos vulgato nomine indigetavimus.

XIX. Pluribus verbis quum opus non sit, formula
analyseos esto talis. Interrogati à generis humani salvatore
Pharisæi, baptismus Johannis de cœlo esset, an ex hominibus,
cogitabant secum, ait evangelista; Si dixerimus, de cœlo,
dicet, Quare ergo non credidistis illi? Sin verò dixerimus,
ex hominibus, plebs universa lapidibus nos obruet; certi
enim sunt, Johannem esse prophetam. Et responderunt, se
nescire, unde esset. Primarius heic syllogismus est: Si respon-
debimus, vel dicemus, ex deo fuisse baptismum Johannis,
vel, ex hominibus. At neq; dicemus, ex deo fuisse: neq;
dicemus, fuisse ex hominibus. Non ergo respondebimus.
Prosyllogismus, minoris membrum unum probans: Si di-
cemus, ex deo fuisse, eo ipso fatebimur, credendum ipsi
quoq; fuisse. Non autem fatebimur id. Non ergo dicemus,
ex deo fuisse. Prosyllogismus membrum alterum probans:
Si dicemus, fuisse ex hominibus, populum in nos concita-
bimus. Hoc verò integrum nobis non est. Ergo neq; dice-
mus, fuisse ex hominibus.

XIX. Nonnunquam tamen confirmatione unius mem-
bri, puta quod in confesso est, supersedere licet. Verbi cau-
sa. Si jure vapulo, aut id sit quia rectè loquor, aut quia malè.
At neutrum horum. Nequaquam igitur jure vapulo. Non
opus heic, inquam, stabilire istud: Non vapulo jure, si rectè
loquor. Quis enim id largiri tergiversetur? Saltem ergo sol-

B

licitus

licitus hoc pacto sum de altero: Si convinci me prius oportuit, non vapulo abste jure, quantumvis etiam indigna loquutus. Verum prius: ergo & posterius.

X X. Talis est ratio dilemmatum, conclusionem inferentium negantem. Cetera, quae concludunt affirmativè, non occurunt ita crebro. Accipe tamen & hæc resolvendi modum. In controversiam vocetur, an mala mulier marito retinenda. Idq; adfirmes tu, & ex Varronis illo, quod supra adscriptum, dilemmatis materiam capias. Ibi tum ergo sic argumentabere: Si non est retinenda, vel vitium ejus non rectè tollitur, vel non rectè fertur. Atqui & rectè tollitur, & rectè etiam fertur. Retinenda igitur est. Probo partem minoris unam: Si, vitium uxoris tollendo, commodiorem ipsam præstamus, rectè id tollimus. Atqui illud: ergo & hoc. Probo partem alteram: Si vitium uxoris ferendo, nosmet ipsos meliores reddimus, rectè id ferimus. Atqui illud: ergo & hoc.

X X I. Adeum itaq; modum formalis ratio dilemmatis exploratur. Materia verò ejusdem vel in majore peccat, vel in minore. In majore quidem, quando non est justa partium consequentis disjunctio. Ut si neminem unquam mori, aut surgere, aut artificem fieri, efficere quis velit ex iis, quæ à convivis Tauri philosophi agitata memorans Agellius lib. VI. c. XIII. Quæsitum est, inquit, quando moriens moretur; quum jam in morte esset, an tum etiam, quum in vita foret. Et quando surgens surgeret; quum jam staret, an tum etiam quum sederet. Et qui artem disceret, quando artifex fieret, quum jam esset, an tum quum etiam non esset. Vtrum enim horum dicas, absurdè atq; ridiculè dixeris: multoq; absurdius videbitur, si aut utrumq; esse dicas, aut neutrum. Ita ille. Vbi proinde notandum, disjunctivam sic solummodo esse veram: Si morimur, aut morimur eo tempore, quo vivi sumus, aut eo, quo mortui, aut prorsus non morimur in tempore. Quod postremum verissimum; quum terminum motus omnem esse momentaneum & indivisibilem doceant philosophi; ideoq; non propriè mori, sed saltem ad mortem

mortem proximè disponi sit illud in voce Caligulæ: Ita feri,
ut mori se sentiat. Momentum hoc mortis, quod ex vivo
mortuum reddit, τὸ ἐξαίφνις Platoni dicitur in Parmenide.
Τὸ γὰρ ἐξαίφνις, inquit, ποιητὸν τὸ θοικε σημαίνειν, ὡς ἐξ ἐκείνης με-
ταβάλλον εἰς ἔπειρον. Illud repente, tale videtur quidpiam signi-
ficare, quod quasi ex uno in alterum transitus est. Carpit
hoc Taurus quidem, tanquam Plato tempus quoddam me-
dium inter vitam ac mortem finxisset. Neq; latet me, in
quarto physicorum, cap. xiiii. definiri illud repente ab A-
ristotele, tempus ob brevitatem insensibile. Τὸ δὲ ἐξαίφνις,
inquit, τὸ τὸν οὐαθήτῳ χρόνῳ διὰ μηρότητα τὸν θυσάν. Sed tamen à
Platone non aliter accipi vocabulum, vix crediderim. Ita
certè describit, uti τὸν αὐτὸν τὸν ἐξαίφνις φύσιν pro eodem su-
mere videatur. Porrò, surgente quopiam, inter sedere qui-
dem & erectum stare tempus concedo medium, non tamen
inter sedere & stare. Neq; in eo, qui fit artifex, diversa est ra-
tio, nisi quod ita liquidò definire aut deprehendere non sit,
quando contingat illud momentum, quo tyro sive non-ar-
tifex quis esse desinit.

XXII. Peccat itidem Theophrasti argumentum, quod
apud Laertium est: Si uxorem duces, vel pauperem duces,
vel divitem. Non pauperem, quia alere difficile. Non divi-
tem, quia etiam tormentum. Insufficiens quippe heic enu-
meratio eorum, quæ ad justam disjunctionem requiruntur:
quum ducere talem liceat, quæ neq; inops nimiùm sit, neq;
nimiùm locuples. Pittacus jam antè id monuerat. Quum
enim ab Aternete consuleretur, utram earum, quarum alte-
ra sibi genere opibusq; par, altera utrāq; in re superior, in
matrimonium adsumeret, elevato scipione, jussit, à pueris in
trivio eam rem edoceretur: à quibus deinde, ducendam esse
parem, didicit.

XXIII. Pari modo absurdam disjunctivam Antigono
Regi Macedonum suggerit Thrasyllus Cynicus. Quum enim
petiisset drachmam, & verò rex inficiaretur, munus id esse
regium, subjecit: Talentum igitur da. Quod itidem nega-
vit rex, quia Cynicum non esset, tantum munus accipere.

Plutarchus tum in apophthegmatis, tum in libello de virtute
so pudore. Etiam in Epicteto Attiani Diogenes, ad eum qui
litteras petebat commendatitias: Te quidem, inquit, esse
hominem, qui vel viderit, agnoscat: An vero bonus sis vel
malus, si peritus quidem est bonos & malos discernendi,
deprehendet: si imperitus, non deprehendet, etiam si sex-
centies scripsero. Heic respondere promptum alteri fuisset:
Imo non quia vel peritus amicus tuus est vel imperitus, com-
mendari ipsi abste velim, sed ut occasio haec sit tum mihi in
notitiam ejus tantò celerius penetrandi, tum ipsi rebus meis
eò lubentius consulendi.

XXIV. Reprehenditur deinde minor dilemmatis,
quoties probatio membrorum vacillat. Agellius lib. II. cap.
VII. tale habet exemplum: Aut recte imperat pater, aut per-
peram. Si recte imperat, non, quia imperat, parendum, sed
quoniam id fieri jus est, faciendum est. Si perperam, nequa-
quam scilicet faciendum, quod fieri non oportet. Nunquam
igitur patris imperio parendum. Et respondet Agellius, de-
esse disjunctioni tertium; eandem sic informari oportuisse:
Aut honesta sunt, quae imperat pater, aut turpia, aut in-
differentia, hoc est, neque honesta neque turpia. Sed nihil mi-
nus quam ad rem. Falsum potius illud: Si recte imperat pa-
ter, non faciendum. Quum enim id alias faciendum sit,
multò sanè maxime faciendum est, si parentis accedat
imperium.

XXV. Apud Ælianum lib. X. variæ histor. cap. IX.
Aristoteles Cyrenensis ita contendit, non oportere benefi-
cium oblatum à quiquam accipere. Aut enim ut rependere
possis, molestias habiturum te, aut si non referas, ingratum
visum iri. Vbi negandum illud: Accipienda non esse bene-
ficia, quae compensaturi simus, quia sine molestiis hoc non
sit futurum. Bion Borysthenites ajebat, amicos qualescumq;
debere servari. si enim malos relinquamus, videri nos posse
imprudentes fuisse in diligendis amicis. si bonos, aversos
fieri à bonis. Falsum heic: deserendos non esse malos, quia
alias imprudentiam nostram prodamus. Minus enim hoc
incon-

nicōnveniens quām amicitiam porrō colere cum hominibus
nequam: ideoq; eligendum.

XXVI. Idem Bion Socratem his calumnīabatur verbis: Si quidem Alcibiade uti potuisset & abstinuisse, vanum ipsum fuisse: sin verò non valuisse, nihil magnum fecisse. Equibus illud prius flagitosissimè falsum. Euclides verò disputationem ex comparatis mirabili itidem sustulit argu-
mento. Quod si, inquit, ex similibus est, nulli rei est: præ-
stat quippe circa ipsam potius rem quām circa ea, quæ illi si-
milia sunt, versari. Sin verò ex dissimilibus, supervacua est.
Quorum utrumq; reprobatur meritisimè.

XXVII. Demum Proclus apud Philoponum pro æter-
nitate mundi ita pugnat. Aut potuit deus mundum creare
ab æterno, aut non. Si potuit, vel voluit, vel noluit. Si voluit,
fecit: quid enim obstare ei potest? Si noluit, invidus est,
ideoq; non summè bonus. Si non potuit, & tamen voluit,
infinitæ potentia non est. Heic infringendum istud: Si no-
luit, invidus est. Pluribus aliâs respondet Pererius in Phy-
sica.

XXIX. Ceterū sicuti directam vitiosorum dilem-
matum hucusq; dochimus refutationem, ita etiam alia adhi-
beri solet, quam parexelenchum vocant logici, quod per re-
torsionem fiat. Sic Pyrrhonis argutatio est apud Laertium,
qua negat dari motum: Quod movetur, vel in loco illo, ubi
est, movetur, vel in eo ubi non est. Non in loco, ubi est: neq;
etiam, in quo non est. Non igitur est motus. Qua collec-
tione quum Diôdorus Cronus, quem cornutorum syllogi-
smorum auctorem celebrat idem Laertius, frequenter ulus
fuisset, postea verò ejus humerum casus luxasset, consultus
Erophilus medicus, negavit evenire illud potuisse. Aut enim,
inquit, in quo erat loco, in eo humerus excessit, aut in quo
non erat. Sed neq; excessit, in quo erat: neq; in quo non
erat. Pristino itaq; loco tuus adhuc est humerus, neq; me-
dico indiget. Frivoli sophismatis elusio perquām festiva. In
disjunctiva scilicet desideratur tertium. Quod enim move-
tur, neq; in loco ubi est, neq; in eo ubi non est, sed ex illo in
hunc movetur.

XXIX. Ita Eunomianorum erat argumentum: Pater vel volens filium genuit, vel nolens. Si nolens, vis ei illata est. At quis name est, qui ei vim intulit? quoq; modo, cui vis illata, deus esse potest? Si autem volens, ergo voluntatis est filius, non naturae, ut docent catholici. Quo igitur modo ex patre progenitus est? Hoc verò sic regerens in quadam oratione Nazianzenus: Dic, inquit, vicissim, quisquis es; ex volente tuo procreatus es patre an nolente? Si ex nolente, vis ei illata est. At quis ei vim intulit? Si ex volente, perit tibi pater; voluntatis siquidem es filius. Imò, inquit, ex sententia Eunomianorum filius creatus est. Ergo vel creatus est à volente deo, vel à nolente; & sic deinceps, donec eodem pacto inferatur, voluntatis eum esse creaturam, non dei. Appositissimè. Falsum enim: Si volente genitus sit patre, voluntatis non naturae eum esse filium. Non nescio, addisjunctivam à nonnullis responderi; de quo vide Lombardum lib. [r.] dist. vi. Neque etiam nescio, paulò aliam haberi retorsionem apud Augustinum. Sic enim ille lib. xv. de trinitate, cap. xx. Acutè sanè quidam respondit hæretico versutissimè interroganti, utrum deus filium volens aut nolens genuerit? ut si diceret, nolens, absurdissima dei miseria sequetur: si autem volens, continuò quod intendebat, velut invictâ ratione concluderet; non naturae esse filium, sed voluntatis. At ille vigilantissimè vicissim quæsivit ab eo, utrum deus pater volens aut nolens sit deus, ut si responderet, nolens, sequeretur illa miseria, quam de deo credere magna insania est: si autem diceret, volens, responderetur ei: ergo & ipse deus sua voluntate, non natura.

XXX. Idem judicium de cavillo in hos, qui ab ecclesia Romana defecerunt. Ecclesia Romana vel casta eos genuit, vel corrupta. Si casta, hæretici sunt, quum ipsam deferunt. Si corrupta, spurii, utpote meretrice nati. Miseri logici non vident, retorqueri id posse in illos, qui ab ecclesiis aliis transiere ad Romanam. Natos enim illos oportet vel ecclesia virgine, vel meretrice. Si virgine, datur vera ecclesia extra Romanam. Si meretrice, quidam ecclesiæ

Ro-

Romanæ addicti spurii sunt Christiani. Et sanè quid magis absurdum isto: Si quem ecclesia meretrix genuit, spurium eum esse? Spurium enim Christianum exuit, & legitimus fit filius, qui valere ju^bis hæreticis ad veram ecclesiam accedit. Negari interim non potest, Augustinum similiter ferme videri argumentatum lib. iii. contra Julianum, cap. xvii. ubi hæc ejus verba: Si per sanctos antistites constupraverunt ecclesiam Manichæi, dic mihi Juliane, quæ te peperit? — utrum te casta, an verò meretrix enixa est? Sed oratorem, istic loci agit vir summus, non accuratum disputatorem. Quare id vitio ipsi tantopere non vertimus.

XXXI. Notum illud Hæsiodi: Μηδὲ δίκλις δίκασης, πεντέ αἱμοῖν μῦθοι ἀπούσης, Ni priùs audieris ambos, ne cernito litem. Adversus hoc ita ratiocinatus fertur Zeno: Si is qui prior dixit, rem demonstravit, nihil expedit alterum audire: inventum enim est, quod quærebatur. Si non demonstravit, perinde id est ac si vel non comparuisset in iudicio, vel inani verborum strepitu aures judicis opplevisset. Sive ergo demonstravit, sive non demonstravit, non est audiendus, qui secundo loco erat dicturus. Sed quid adhæc Plutarchus in opusculo de Stoicorum contradictionibus? Commodū illud arripit, quod idem Zeno adversus Platonem libros ediderat, atque ibi tum sic retorquet: Aut demonstravit Plato ea quæ scripsit, aut non demonstravit. Proinde utrum horum ponas, non erat necessarium, sed supervacuum à Zenone contrà scribi. Falsa nempe Zenonis disjunctiva. Neq; enim quia vel rem demonstravit actor, vel non demonstravit, audiendus est reus, sed uti videatur judex, an demonstraverit ille, an verò minus: quod fieri nequit, nisi reus cum actore corām committatur.

XXXII. Atque ita genus hoc retorsionis per argumentationem similem fuit; quod tamen, quando æquè in legitimis dilemmatis, sicuti nemo non ipse animadvertis, locum habet, tantopere heic non moramus. Alterum illud, quod fit per antistrophen, hoc est, reciprocationem, sive ut Tullius loquitur, conversionem, paulò ma-

joris

joris esse momenti judicamus. Instituitur autem hæc ita, uti
prosperus contradictorium prioris colligatur conclusionis,
probationibus lemniatum taliter reciprocè commendantibus,
dilemmate ipso in ceteris nihil aut parum mutato. Quæ ve-
rò in eum modum antistreponta reverè sunt, monstri quid
alere necessum est. Quare directè insuper solui & possunt &
debent.

XXXIII. Cicero in primo de inventione vitio huic ob-
noxios producit versus Pacuvii:

Quare hunc accusem, nequeo exputando evolvere.
Nam si veretur, quid eum accusem, qui est probus?
Sin inverecundum animi ingenium possidet,
Quid eum accussem, qui id parvi auditu existimet?
Heic, inquit, sive vereri dixeris, sive non vereri, conclu-
endum hoc putat, ut neges esse accusandum. Quod con-
versione sic reprehendetur: Imò verò accusandus est. Nam
si veretur, accuses; non enim parui auditu æstimabit. Sin
inverecundum animi ingenium poßidet, tamen accuses;
non enim probus est. Alterius autem partis confirmatione
(loquitur adhuc Tullius) hoc modo reprehendetur: Verùm
si veretur, accusatione tua correctus, ab errato recedet.

XXXIV. De conversione istiusmodi Aristoteles lib. II.
rhetic. cap. XXIII. Τέτοδ' εἰ τῷ λεγομένῳ, τὸ ἔλασιν πείασθε
τὰς ἄλας. Idem hoc est, inquit, cum eo quod dicitur, Oleum
emere & salem. cuius adagii tamen ortum aut vim neque Pe-
trus Victorius neq; Erasmus liquidò explicare nobis potuere.
Sed & βλάσφωσιν illam præterea nuncupat philosophus. Καὶ η
βλάσφωσις τότε εἶσιν, inquit, στον δυοῖν ἐναντίοιν ἐκατέρεψε γαθὸν καὶ
κακὸν ἐπηγένεται, ἐναντίοις ἐκατέρεψε ἐκατέρεψοις. Et blasfomia vocata hoc
ipsum est, quando duorum contrariorum utriq; bonum &
malum comiteretur, contraria utraq; utrisq;.

XXXV. Ejusdem porrò generis aliud accipe è secundo
ad Herennium. Verba ita habent: Utuntur studiosi in con-
firmanda ratione duplice conclusione, hoc modo;

Inuria

Injuria abs te afficio indignâ, pater.
Nam si improbum Chresphontem existimaveras,
Cur me huic locabas nuptiis? Sin est probus,
Cur talem invitam invitum cogis linquere?
Quæ hoc modo concludentur, aut ex contrario converten-
tur, aut ex simplici parte reprehendentur.
Ex contrario, hoc modo:
Nulla te indigna, nata, afficio injuria.
Si probus est, benè locavi: Sin autem improbus,
Divortio te liberabo incommodis.
Ex simplici parte reprehendentur, si ex duplice conclusione
alterutra pars diluitur, hoc modo:
Nam si improbum Chresphontem existimaveras,
Cur me huic locabas nuptiis? Duxi probum:
Erravi: post cognovi, & fugio cognitum.
Ergo reprehensio hujus conclusionis duplex est: acutior illa
superior, facilior hæc posterior ad excogitandum. Hucusq;
quisquis tandem ille est rhetor.

XXXVI. Mihi quoque quum aliquando ex amicis
non nemo libri copiam futuram promitteret, statim atque
à sese perfectus foret, & verò desiderio ejus ego tantum non
flagrare denique occiperem, tali hominem adgrediebar di-
llemate: Aut perleges, aut non perleges. Si perleges, citò
id fac, ne pigritiæ incurras notam. Si non perleges, conti-
nuò mihi da, quia nulli tibi erit usui. Sed commodùm juve-
ni præstò erat vir summus, utriq; nostrum venerandus. Hic
meum mihi syllogismum illicò, non sine cachinno cetero-
rum sodalium, sic retrò obvertere: Imò aut perleget amicus
tuus librum, aut non perleget. Si perleget, expecta tantisper.
Si non perleget, nihil tibi debet. Qui pfectò ictus vehemen-
ter me consternabat, non tam quidem ob machinam meam
sophisticam funditus expugnatam, quam quod exoptatissi-
midonarii spes jam tum omnis frustra futura videbatur.
Neutrum autem adsumtum, ut verum fatear, solidè ego
firmaveram.

XXXVII. Veniebat mihi tum in mentem longè ju-
cundissima illa concertatio Evathli & Protagoræ, quam ob-

C

scurius

scutius quidem recitat Laertius, longe contraria apertissime
Agellius lib. v. cap. x. ut & Apulejus, cuius verba haec ex iv.
Floridorum : Protagoras sophista fuit longe multiscius &
cum primis rhetorices repertoribus perfacundus, Democriti
physici æquævus : inde ei suppeditata doctrina est. Eum Pro-
tagoram ajunt cum suo sibi discipulo Evathlo mercedem ni-
mis uberem conditione temeraria pepigisse, uti sibi tum de-
mum id argenti daret, si primo tyrocinio agendi penes judi-
ces viciisset. Igitur Evathlus postquam illa cuncta exorabu-
la judicantium & decipula adversantium & artificia dicen-
tium, versatus alioquin & ingenitus ad astutiam, facile per-
didicit, contentus scisse, concupierat, cœpit nolle quod pe-
pigerat, sed callide nec tendis moris frustrari magistrum
diatuleq; nec deserere velle nec reddere. Vsq; dum Prota-
goras eum ad judices provocavit, expositaq; conditione,
qua docendum receperat, aiceps argumentum ambifariam
proposuit. Nam sive ego vicero, inquit, solvere mercedem
debebis, ut condemnatus ; seu tu viceris, nihilominus red-
dere debebis, ut pactus ; quippe qui hanc causam primam
penes judices viceris. Ita si vincis, in condemnationem
incidisti, si vinceris, in damnationem. Quid quæris ? Ra-
tio conclusa judicibus acriter & invincibiliter videbatur.
Enim uero Evathlus, utpote tanti veteratoris perfectissimus
discipulus, biceps illud argumentum retorsit. Nam si ita
est, inquit, neutro modo, quod petis, debeo. Aut enim
vinco, & judicio dimittor, aut vincor & pacto exsolvor, ex
quo non debeo mercedem, si hac prima causa fuero penes
judices victus. Ita me commode liberat, si vincor, condi-
tio ; si vinco, sententia. Hucusq; Madaurensis iste Ad-
jicit Agellius, judices rem in iudicatum reliquisse, causamq;
in diem longissimam distulisse ; quod inexplicabile videre-
tur, quod utrumq; esset propositum. De Corace quoque
rhetore Syracusano ejusq; discipulo Tisia aliquantò secus
hoc ipsum commemorat Erasmus ex prolegomenis in Her-
mogenem. Item Suidas licet paucis : Tisia, inquit, dida-
ctrum flagitante Corace, in confessu judicium ita eum fertur
alloquutus : Si quidem viceris me, nondum artem persua-
dendi

dendi perdidici. Sin verò succubueris, mercedem non obtinebis. Admirati ergo sophisma adolescentis judices, ita fucclamarunt, κακοῦ πορεγμος κακὸν οὐόν.

XXXIIX. Quid verò nos heic dicemus? Si enim & præceptoris & discipuli dilemma bonum est, non equidem sola dilemmata sophistica antistrephonta erunt. Et verò non modò lemma utrumq; demonstratur fortissimè, sed disjunctiva quoq; ipsa tam videtur esse vera, quam quod verissimum. Ita equidem judicibus, quos diximus, fuisse persuasum, historia rei gestæ, testatur: Ego heic Avia Pieridum, peragro loca, nullius antè Tritasolo. Quid enim non gloriatur, tam basilici scilicet repertor thesauri? En tibi mentem meam. Disjunctiva illa ruinosa omnino est, quum præter duo ista membra suppetat tertium. Vel enim victor futurus erat Evathlus, vel victus, adde, vel neutrum. At, inquis, in iudicio planè vel vincere nos vel vinci necessum est. Vide licet hic ille Gordius erat nodus, quem nemo, quod sciam, ante me Alexandrum (cristas enim non facile pono) aggredi unquam ausus. Quod miror tamen, quum lippis & tonsoribus notum sit, actorem simul cum reo condemnationem interdum incurrere. In quo certè casu sicuti neuter alterum vincit, ita neuter quoq; vincitur. Ideò quanquam alio pacto neutrum superiorem aut inferiorem pronunciavit sententia judicum, utpote penitus omissa, non rectè tamen inde id factum, quod dilemma utrumq; dissolui non posset. Namq; & in re præsente promptum ipsis esse poterat condemnare utrumq;, Evathlum quidem doli mali, utpote pactum cum doctore suo oratione ambiguâ, Protagoram verò imprudentiæ, utpote adsensum promissis nihil obligantibus; quum etiam ratio dictaret illud jurisconsultorum: Qui in contractu, quum sibi melius cavere potuisset, id facere neglexerit, suo id eum neglexisse incommodo,

XXXIX. Manet ergo invictum, quod in universam dilemmata omnia reciproca sint vitiosa; nempe quia aliâs

C 2 media

media eadem duobus contradictoriis inferendis apta forent,
quod, nisi corybantiasmo correptus, admittet nemo. Ma-
net illud quoque, directè id genus dilemmatum confutan-
dum esse, si quidem disputare ad præscriptum artis velimus.
Secus enim si fiat, conclusio saltem adversarii in pugnetur.,
non argumentum ipsum. Ideoque exactiorem logicum egis-
set in dialectica legali Christophorus Hegendorfius, si mon-
strare non omisisset verum peccatum dilemmatis, quod ex
l. in ratione. §. si filio suo, ff. ad l. Falcid. de promtum.
invertit solummodo, his verbis: Aut dices, hunc substi-
tutum Falcidiā ducere ex persona sua, aut persona pu-
pilli instituti. Ex persona sua non potest, quia quartam &
forsitan plus quartā habet. Nec ex persona pupilli instituti;
nam nec is sibi ipsi potest ducere, quum legata sua sint in-
tra modum. Hoc enthymemā à Jurisconsulto reprehenditur
κατ' αντισρέφοντα: Imò aut ex persona pupilli solvendum est,
& deducam legata, quum adhuc legatis propriis onerer: aut
ex persona propria solvendum est, & iterum deduco, cum
legata, quæ pupillus debet, me onerent. Vitium, inquam,
argumenti detegere debuit Hegendorfius, maximè quum,
textu hoc difficultiorem alium fortè in toto corpore juris non
esse, ipsem fateatur Bartolus. Atque etiamnum sacerdo-
tibus Themidis ea cura incumbit: in quorum nos messem de
industria falcem heic non stringimus.

XL. Neque tamen vice versa omnia sophistica dilem-
mata sunt reciproca, utut maximè interdum videantur: q
probē, ni fallor, monet Agellius. Apud hunc enim sunt, qui
existiment, etiam illud Biantis esse antistrephon, quo respon-
det roganti, deberetnē uxorem ducere an vitam traducere
cœlibem: Aut pulcram duces aut deformem. Si pulcram, ha-
bebis κοινλω. Sin turpem, habebis πωνλω. Neutrum autem
bonum. Non est igitur ducenda uxor. Cujus primam pro-
cas in non ratum neque justum disjunctum esse, rectè censet
Phavorinus, quod inter pulcram & deformem media quæ-
dam forma, modica scilicet illa & modesta, quam ipse tum
uxoriam appellat tum, voce Enniana, statam. Sic autem
responsum istud sive Biantis, sive rectius forsitan Bionis (ita
enim

enim ex Laertio discimus, quanquam apud eundem & Antistheni tribuatur) nonnulli invertebant, & quidem, ut è Sto-bæo constat, cum Pittaco: Si formosam ducam, non habeo *wowlw.* si deformem, non habeo *wowlw.* ducenda igitur uxor. Sed minimè hoc videtur antistrephon, inquit Agellius, quoniam ex altero latere conversum frigidius est infirmusq;. Nam Bias proposuit, non esse ducendam uxorem propter alterutrum incommodum, quod necessariò patientem erit ei, qui duxerit. Qui convertit autem, non ab eo se defendit incommodo quod adest, sed carere se altero dicit, quod non adest. Quæ verba sic rectè continuaasset Agellius: Imò perperam etiam infertur ex utroque, ducendam esse uxorem. Quæ enim consequentiae illæ? Si formosa non erit *wowlw.*, ducenda est. Si deformis non erit *xowlw.*, ducenda est. Nihil magis ridiculum.

XLI. Neque verò possum, quin Agellium obiter taxem, utpote dissidentem nonnihil à seipso lib. i x. cap. x v i. ubi Plinius Secundus hujuscemodi proponit controversiam: Vir fortis præmio, quod optaverit, donetur. qui fortiter fecerat, petiit alterius uxorem in matrimonium & accepit: is deinde, cui ea uxor fuerat, fortiter fecit: repetit eandem, contradicitur. Eleganter, ait quidem Agellius, & probabiliter ex parte posterioris viri fortis, uxorem sibi reddi postulant, hoc dictum est: Si placet lex, redde. Si non placet, redde. Fugit autem Plinium, sententiolam istam, quam putavit esse argutissimam, vitio non carere, quod Græcè αντισφερον dicitur, & est vitium insidiosum, & sub laudis specie latens. Nihil autem minùs converti ex contrario quām id ipsum adversus eundem potest, atq; ita à priore illo viro forti dici: Si placet lex, non reddo; si non placet, non reddo. Sed, inquam, legis à se latæ parùm memor videtur Agellius. Minùs validum enim, meā quidem sententiā, posterius hoc isto priore.

XLII. Omnium ineptissimè ergò legitima dilemmata reciprocantur. Ut si illud Christi, cuius jam antè facta mentio, ita quis existimet posse inverti: Aut bene loquutus es, aut male. Si bene, quid probatione opus? Sin male, meritò

vapulas. nā ille insigniter fallatur Redige enim in formam. Si in meritō vapulas, vel ideo vapulas in meritō quia bene loquutes es, vel ideo quia malē. Non autem vapulas in meritō, loquutus benē: videlicet quia probatione ibi tum non opus. Neque etiam vapulas immeritō, loquutus malē: Non ergo immeritō vapulas. Quis non confessim videat, prius quidem lemma confirmari portentosè prorsus, posteriorius verò etiam probatione, quā vel maximē indiget, destrui?

X L I I I . Tiresias, in Phœnissis Euripidis Creonti neq; Menæcei filii indicens interencionem, si quidem salvam præstare civitatem ab imminentे periculo vellet, vatum universorum detestatur partes. Nam, inquit, si dixerimus, quæ ars jubet, adversantia voluntati consultoris, inimicum eum nobis reddimus. Sin contrā, displicemus diis immortalibus: injustè enim agimus. Rectius itaque divinatio soli relicta fuisset Apollini. Ad hunc modum, inquam, in secundo rhetorico Aristotelis, eo quē supra diximus loco, sacerdos quædam dissuadet filio, ne quando verba faciat ad populum: Nam, inquit, si injusta tu aseris, Deos habebis iratos; si justa, homines. Quod quum tolerari possit, non rectè, opinor, invertitur à filio: Imò expedit orationem habere ad populum, quandoquidem, si justa dixero, dii me amabunt; si injusta, homines. Errorem non unum ipse continuò tibi deteges, ubi ad consequentiam formalem similiiter configureris. Idem sanè est, ac si illud: Noli fretum Siculum transmittere, ne, si dextrorū declines plusculum, in Charybdin incidas, si verò sinistrorū, in Scyllam; ita velis convertere: Imò transmittendum est fretum Siculum; neq; enim ad dextram periculum est à Scylla, neq; ad lævam à Charybdi. Quid enim hoc ipso stolidius?

X L I V . Ita in rhetorics Aristotelis Xenophanes Eleatis interrogantibus, num sacrificarent Leucotheæ & lugerent, consuluit: Si existimarent deam, ne lugerent; si hominem, ne sacrificarent. Quod quidem responsum à Xenophane itidem, sed Ægyptiis de Osiride datum refert Plutarchus tūm in libello de superstitione, tūm in erotice. Reciprocat

proce verò id quispiam hoc pacto: Imò si existimatis deatū, sacrificate; sin hominem, lugete. Pessimè ipsi res vertet, si cordatos incidet logicos. Nihil certius.

XLV. Et de dilemmate hæc nunc quidem dicta sunt. Syllogismi cornuti nomen vulgò quoque obtinet: ne scio equidem, an ad mentem veterum. Certè Angelo Politiano, viro sumo in miscellaneis, *negativus* sive syllogismus cornutus propriè olim iste fuisse videtur: *Quicquid non amisisti, habes. cornua non amisisti. cornua ergo habes.*

XLVI. Crocodilites verò omnium minimè confundicūm dilemmate par erat. Quod uti planiùs aliquantò intelligas, quodnam crocodilites sit, paucis clarum reddam. Appellationem inde ei obvenisse credunt, quod crocodili referat ingenium. Quemadmodum enim, secundum Pliniū quidem, terribilis bellua hæc contra fugaces, & fugax contra insequentes, sive, ut loquitur Seneca, fugax animal audaci & audacissimum timido; sic adfirmant alii, quod sæpenumerò vel insequatur fugientem, vel insequentem simulatis lachrimis fugiens in avia pelliciat, ita ut neutro pacto fauces ejus evadere detur. Alii tamen ortum arbitrantur nomen è fabula illa Ægyptiaca, quam, teste Politiano, legere est apud Aphthonii enarratorem Græcum Doxopatrem, qui non Crocodiliten modò, sed *wējōvā* quoque à Græcis, id est, serram, vocari confirmat: sicuti Crocodiline Quinctiliano est, & Crocodilus Luciano in dialogo mortuorum Diogenis & Pollucis. Fabula autem ita ferè habet. Mulieri ad Nilum apricantifiliolum aufert crocodilus, eidem deinde majorem in modum lamentantitale proponit argumentum: Si dixeris mihi verum de eo, utrum redditurus infantem tibi sim, nec ne, reddam; sin minus, non reddam. Illa respondet: Non reddes. & ergo redde, quia verum dixi. Imò, inquit, Crocodilus, si reddidero, non dixeris tu verum.

Memi-

Meminit & Lucianus in auctione vitarum, nec non Gilbertus Cognatus in narrationibus. Magna autem heic non solum à mulieris, sed & à crocodili parte difficultas. Quemadmodum enim si reddat hic infantem, mentitam illam fuisse necessum est, ita si penes se retineat, pactum ini- què violet. Crocodilites ergo, ut hinc liquet, adfinitatis quidem aliquid habet cum dilemmate, quia utrinque ferit, verum differt ab eodem omnino, dum nihil ultrà infert, sed in angustiis tantùm partem utramq; relinquit.

XLVII. De quo proinde sophismate non inmerito quis quærat, quum temerè egerit mulier negando, neque tamen potuerit affirmare, puta quia in manu crocodili fuerit mendacem eam reddere, atque ita arietinum illud, ex Freto Plauti apud Agellium, responsum, quod magnis ludis dicitur, usurpare ipsa de se potuerit; Peribo, si non fecero; si faxo, vapulâro: an igitur, inquam, nulla elabendi via superfuerit? Sic statuo. Si crocodili hæc fuit mens: Ubi verum dixeris de restitutione, infantem recipies; per disjunctivam fortean mulier ipsi satisfecisset: Aut mihi reddes aut non reddes. Neque tum enim eludi amplius potuisse videtur. Ita sanè Apollo facit in jucundissimis Æsopi apologis. Suscitante enim ad cortinam contemptore oraculorum, de passerculo, quem occultatum ipse suâ gerebat manu, viveretne is, an mortuus es- set, & existimante, in utramcunque partem responsum da- tetur, facile à se se id refutatum iri; hæc canit Pythia:

Quicquid id est, tectum tua quod nunc dextera celat,
Vel vivit, vel jam moritur, nostriq; videbunt
Alterutrum in prolato oculi: sed te penes hujus
Arbitrium facti est; & ad hoc mens nostra recurrit.

XLIX. Sin verò alterum è duobus eligi voluit croco-
dilus, pactum istud acceptare mulier non debuit. Inconve-
niens enim est. Unde & similem sutelam aptissimè apud
Laërtium excipit Diogenes. Quum enim petiisset quid-
piam ab Eurytio, isque de more his responderet verbis: Da-
bo, si mihi persuaseris; sin minùs, non dabo; ibi ipse: Si per-
suadere, inquit, possim, jam pridem tibi persuasi-
lem, uti te suspenderes.

XLIX. Quod

XLIX. Quod quanquam ita est, pactum tamen ejusmodi, ut ut firmatum jam consensu partis utriusque, in suum convertere commodum potest homo callidus. Casus tritus est. Convenerat inter oenopolam & viatorem, cui non erat, unde pro vino exhausto satisfaceret, ut si hic illi gratum caneret carmen, inmunis à debito esset, fin minus, non item. Varias ergo viator quum tentasset cantilenas, neque verò ulla isti placeret, hanc demum, nescio quam, auspicatur næniam: Eja huc ades marsupium, cedò repente symolum. Simulque loculos è sinu educens, quasi argentum, jamjam numeraturus: Numquid, ait, haec tibi arridet oda? Adfirmante caupone: Benè ergo res habet, inquit; nihil tibi nunc ultra debeo, quando cecini quod placuit. Acceptari ergo talis, inquam, optio potest ab eo, penes quem facultas ad eundem modum tum utrumvis pro lubitu exsequendi, tum simul antagonistam ludificandi.

C O R O N I D E S.

I.

SCaliger adversus Cardanum exercitatione CCCLXIII. Istiusmodi tua figura, inquit, admodum sunt fallacia. Sicut & illud Trismegisti. Deus est, cuius medium in centro, circumferentia ubiq;. Pes simè namq; medium adsignat infinito. Et circumferentiam qui dat, finitum facit. Tum si erit ubiq; circumferentia, erit etiam in medio. Et idem fiet centrum cum circumferentia.

D

Somnia

Somnia hæc sunt acutis philosophis. Ita quidem
vir summus ille; sed profectò minùs circum-
spectè. Neque enim Hermes dixit: Deum esse,
cujus medium in centro, circumferentia ubi-
que; verùm hæc potius ipsius celebrantur ver-
ba, & ea quidem reconditum acumen spiran-
tia: Deus est sphæra, cjs centrum ubique, cir-
cumferentia nuspiam.

II. Christophorus Clavius, ad cap. i. sphæ-
ræ Jo. de Sacro Bosco, sic inter cetera conclu-
dit, non posse cœlum esse nisi exactissimè sphæ-
ricum. Cœli enim inferiores, ait, moventur
motu opposito motui primi mobilis super
diversos polos à polis primi mobilis: non pos-
sent autem hoc motu moveri, si sphærici non
essent, nisi fieret penetratio corporum, vel scis-
sio cœlorum: quorum utrumq; impossibile.
Atqui annon admodum topica hæc sit ratio,
haud immeritò forsitan queratur. Supponamus
enim nos, & superioris & inferioris orbis fi-
guram esse ovalem; sed ita ut axis zodiaci non
obliquè à latere uno ad alterum, ut in sche-
mate quo atitur Clavius, verùm directè se-
cundum longitudinem transeat inferiorem,
itidem ut axis mundi superiorem. Nulla certè
eveniret ibi penetratio aut scissio. Id quidem
sequ-

20102

1

sequeretur, non æqualem orbis superioris ubi-
que tum futuram crassitiem: Sed quid hoc
absurdi implicat? Neque sufficit, quod Clavius
dicit, philosophos contrarium afferere. Ro-
bur apodicticum nos heic potius flagitaba-
mus.

III. Sophisma à dialectico ex Platonis
diatriba per contumeliam propositum facetè
admodum remuneratus est Diogenes. Nam
quam dixisset dialecticus: Quod ego sum tu
non es; & Diogenes adnuisset, addidit quidem
ille: Homo autem ego sum: quum verò ei quo-
que adsensus esset, & contrà dialecticus ita
conclusisset: Homo igitur tu non es; hoc sanè,
inquit Diogenes, falsum est: & si verum fieri
vis, à me incipe. Vide lib. xiiii. noctium At-
ticarum, cap. xiiii. Augustinus quidem in li-
bello de doctrina Christiana, imò omnes alii,
quod sciamus, in hunc usque diem, vitium
syllogismi inde arcessunt, quod majorem ha-
beat ex parte solum veram. Tantum ne a. erro-
rem à tot sunmis viris per tot secula animad-
versum non esse! Non profectò argumentatio
in aliâ quam tertiatâ est figurâ, ubi majorem
haud exigi universalem, etiam in plebe per-
vulgatissimum est. Potius ergo dicendum,
non

non inferri in eâ , quæ debebat , conclusio-
nem ; quippe quod legitima hæc saltem sit se-
quela : Quod ego sum , tu non es , Ego sum
homo , Ergo quoddam quod est homo , id tu
non es . Aut certè , si in primam rediges , non
major quidem laborabit , sed negans erit mi-
nor , ut : Ego sum homo , Tu non es id quod
ego sum , Ergo tu non es homo . Idem dic de
exemplis ceteris , quibus eodem , quem
diximus , loco utitur
Agellius.

F I N I S.

1650
8

Coll. diss. A. 84, nr. 50